

Hoe houden we de geestelijke zorg sociaal?

Kees de Groot (Tilburg University) VGVL 14 maart 2023

Geestelijke verzorging, het individu, en de samenleving.

GEESTELIJKE VERZORGING IN NEDERLAND

STARTPUNT VOOR GEESTELIJKE VERZORGING IN NEDERLAND

In gesprek over levensvragen

VIND EEN GEESTELIJK
VERZORGER

CORONA

Voor mensen met

Voor professionals

Geestelijk verzorgers zijn
vanuit de gemeenschap
hoeders van de ziel.

Stappen

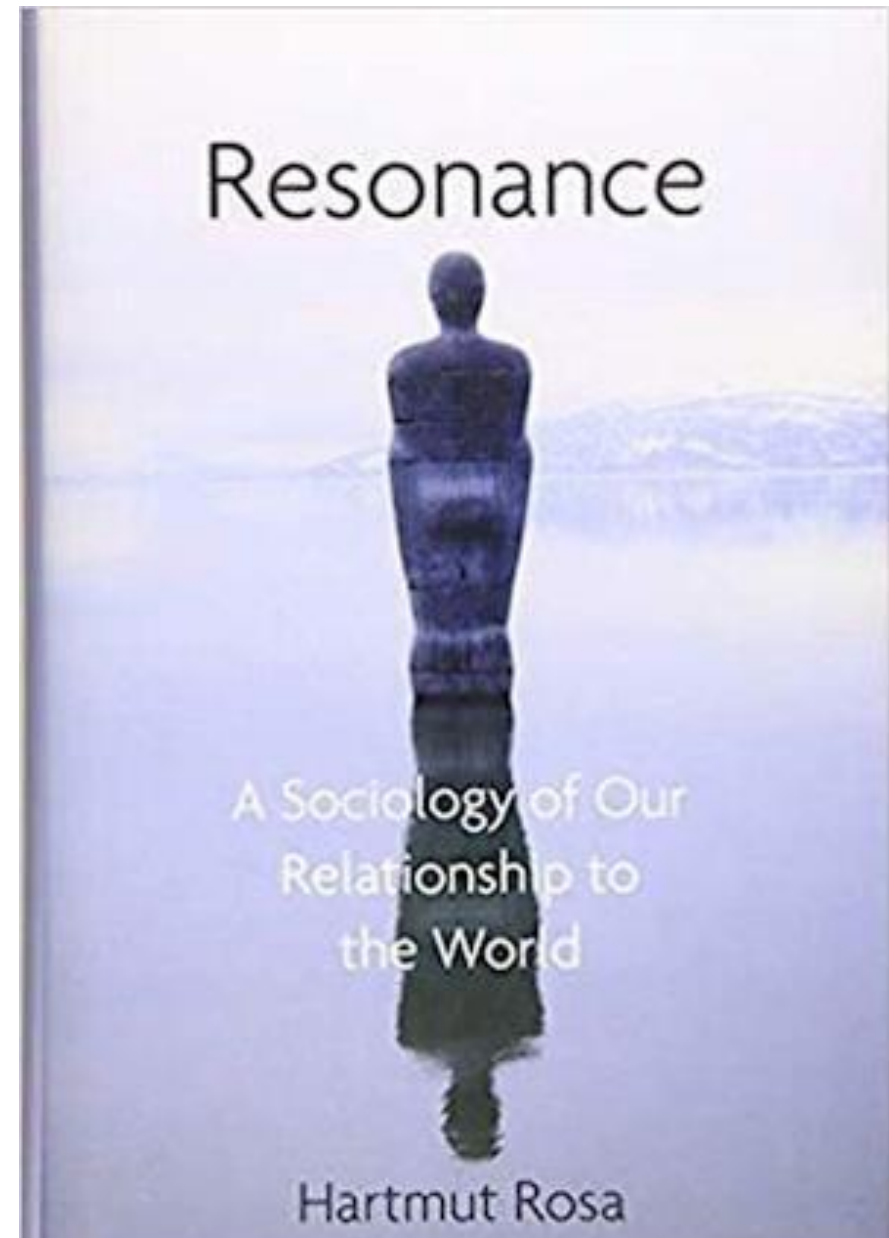
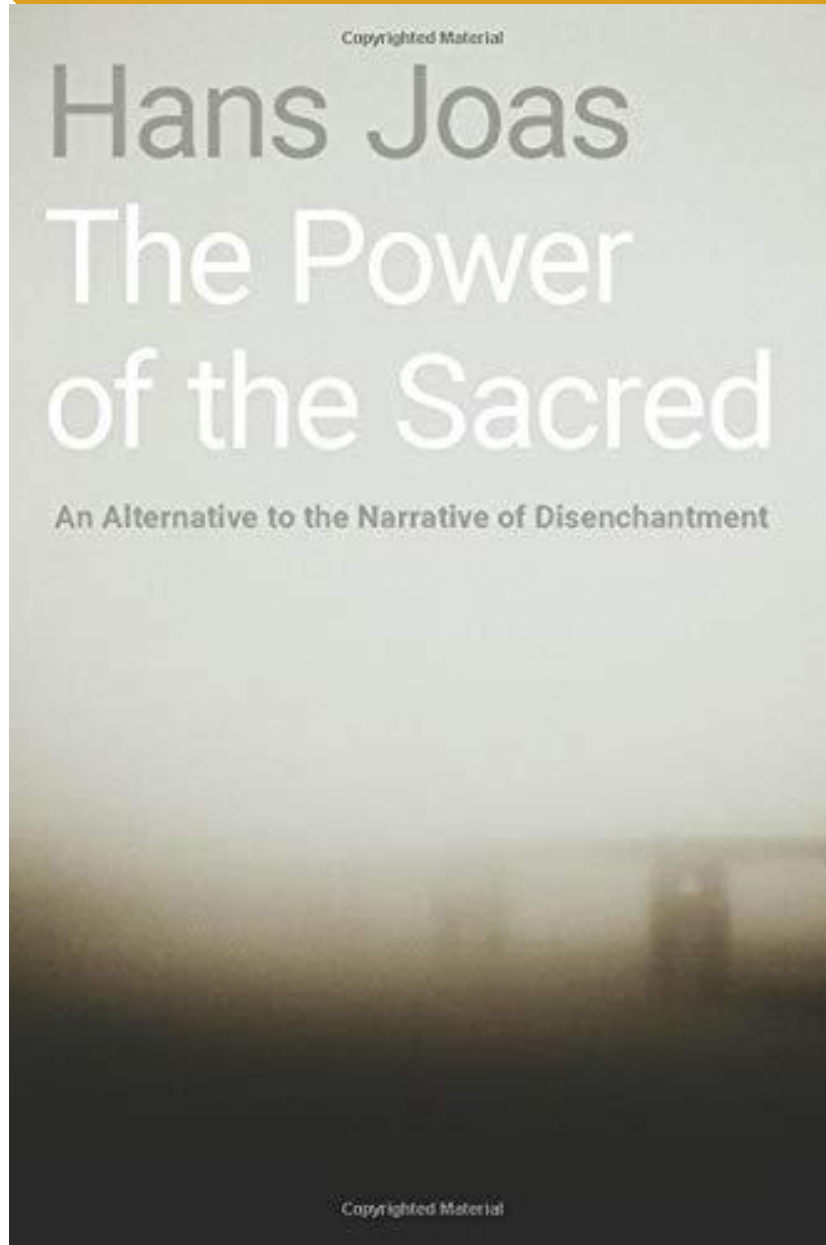
Opening

- 1) Hoeders van de ziel
- 2) Vanuit de gemeenschap
- 3) Van alle markten thuis?
- 4) Het probleem
- 5) Een alternatief
- 6) Twee vragen
- 7) Een opdracht

Terugblik

1. Hoeders van de ziel

Fluisteren over het heilige en de ziel

2. Vanuit de gemeenschap

Vanuit de gemeenschap

- Het tegenbeeld: geestelijke verzorging vanuit en voor de zuil
- De reactie: het individu centraal
- Voorbeeld: voorkeurspeiling (Geestelijke Verzorging bij Justitie)
 - Introductie marktprincipe in staatscontext >>
- Het belang van de wijdere gemeenschap
 - Vanzelfsprekendheid van de cultuur (incl. 'individualisering')
 - Ongelijkheid (individu *de jure* versus *de facto*)
 - Mensen zijn door en door sociaal ('*all individuals*')
 - Geestelijke verzorging als beroep

De voorkeurspeiling

‘Wat mis je in deze brief?’

‘Het hokje Alles.’

‘Dan maak je een eigen hokje Alles.’

‘Maar dat ben jij toch niet?’

‘Bedoel je dat ik er niet altijd ben?’

‘Precies zoals ik het zeg.’

‘Ik begrijp het nog niet.’

Jan vindt het welletjes, pakt het papier met de vele hokjes, verscheurt het, gooit het in de lucht en kijkt de geestelijk [verzorger] uitdagend aan.

Sjaak Körver en Quang Nguyen (2023), ‘Straf en zorg. Voorkeurspeiling in de longstay-tbs en geestelijke verzorging; , TGV 26(109), p. 19

<<

3. Van alle markten thuis?

Van alle markten thuis?

Een tendens in het denken over geestelijke verzorging vanuit keuze, markt en effectiviteit.

Aan de hand van de omgang met levensbeschouwelijke diversiteit.

Het diversiteitsdenken	Kritiek
Toenemende diversiteit, tot en met Multiple Religious Belonging (Berghuijs 2017)	Hokjesdenken (Scholte 2022)
De levensbeschouwelijke achtergrond doet er niet toe (voor het effect). (Liefbroer 2020)	Normatieve spirituele professionaliteit (Den Toom 2022)
Naar een interlevensbeschouwelijke geestelijk verzorger (Alma 2022)	Van paraplu naar eigen variant

4. Het probleem

4. Het probleem

- *Het beeld van de ander*
 - Hegemonie: de vrijzinnig-protestantse mens als model (Moyaert 2022) versus ook het rituele, collectieve, materiële, gevaarlijke, politieke.
- *Het beeld van geestelijke verzorging*
 - Gericht op veerkracht, positief functioneren (Rogers-Vaughn 2016; Molenaar 2018)
“Zelfs rond het levenseinde waart nu de geest rond van positieve gezondheid, eigen regie en veerkracht.” >>
 - Het individu versus ook het systeem (Sluismans 2018)
- *Het beeld van de geestelijke verzorger?*
 - De professional die alles goed komt maken (Meeuwenoord 2023; Goossens 2023) – ook de overbrugging van het verschil

Positief invullen van zingeving

‘Wat maakt dat u elke dag opstaat?’ vraag de sociaal werker.

‘Wat bedoel je?’

‘Wat voor zin heeft het om elke dag op te staan?’

De vrouw zegt dat het helemaal geen zin heeft. ‘Je stelt een mooie vraag jij, soms heb ik de neiging om [stilte], ja.’

‘En zijn er dingen waar u wel van kan genieten?’

Vicky Hölsgens (2020), *Gebroken verhalen aan de keukentafel. Over zingeving in de Nederlandse verzorgingsstaat*, Utrecht: Proefschrift Universiteit voor Humanistiek, p. 127.

>>

Alles is wetenschap, maar wetenschap is niet alles

... het gesprek van de geestelijk verzorger het meest effectief is wanneer het zich in het midden op het continuüm tussen totale spirituele ontredding en totaal spiritueel welbevinden bevindt ...

Het PROM's-onderzoek geeft derhalve inzicht in de wijze waarop de inzet geestelijke verzorging het meest effectief is en wellicht kan bijdragen aan preventie van zorg en – in geval van patiënten in de palliatieve fase – aan een meer positieve, spirituele blik op het levenseinde.

Ren van Schrojenstein Lantman (2023), 'Ervaringen met een centrum voor levensvragen. Peiling en onderzoek GV Thuis (2019-2021), TGV 26 (109), p. 56.

<<

5. Een alternatief

5. Een alternatief

1. Hyperdiversiteit: mensen verschillen en putten uit verschillende bronnen (Janssen 2001)
2. Geestelijk verzorgers staan op ieder een eigen manier in het leven (Den Toom 2022)
3. Het is de *kunst* om van daaruit *dienstig* te zijn aan de worstelingen, gevoelens van onmacht, radeloosheid, leegte van mensen (Körver 2018 >>)

6. Twee vragen

6. Twee vragen

1. Hoe blijft de geestelijk verzorger bij de leest?

“Beleving als het gevoelsmatig van binnenuit gewaar zijn is de kiem van het zieleleven.” (Visser 2009)

“De ziel is niet een intellectuele substantie die het leven zin geeft, maar de ontvankelijkheid voor het leven zelf.”

2. Hoe maakt de geestelijk verzorger waar dat hij vanuit ‘de gemeenschap’ opereert (versus confessioneel en institutioneel belang)

- Sociaal systeem van de persoon
- Zorgafdeling
- Beroepsgroep
- Publieke functie

7. Een opdracht

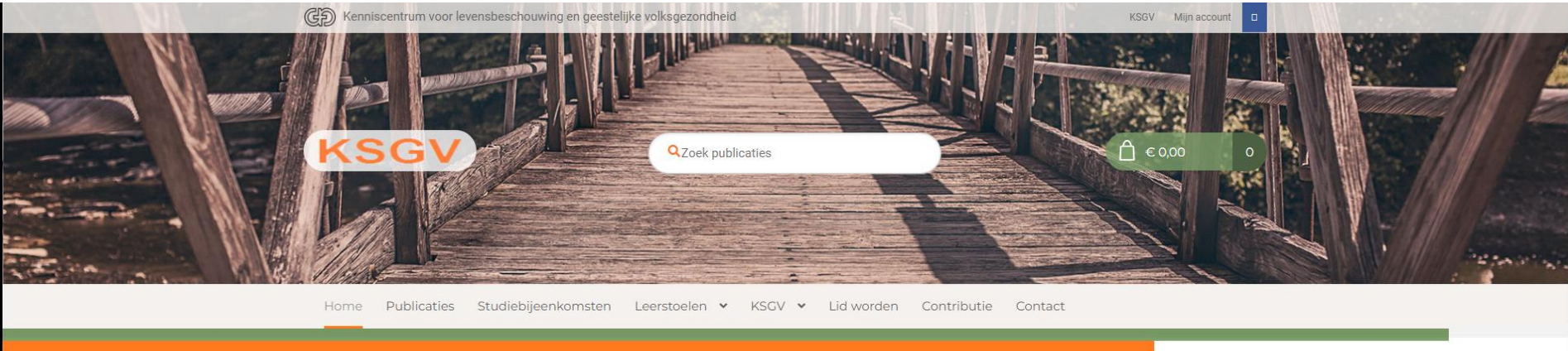
- ❖ Laat van hieruit een licht schijnen op de geestelijke verzorging
 - zonder het woord 'zingeving' te gebruiken
 - in een vorm naar keuze (verhaal, gedicht, samenspraak, scène, ...)
- Benoem je publiek: bestuurders, verzorgenden, patiënten, familie, vage kennissen.
- In groepjes van 3, mag ook groter of kleiner of individueel (1 minuut per persoon).

Terugblik

Word lid van het KSGV!

(En ontvang de publicaties en neem deel aan de studiebijeenkomsten.)

www.ksgv.nl

kenniscentrum voor levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid

Nieuws

Symposium over religie in eigentijdse kunst

Op woensdagmiddag 19 april 2023 vindt in het auditorium van het Catharijneconvent te Utrecht een symposium plaats over religie in eigentijdse kunst. Terwijl de kerken steeds leger worden, trekken musea wel de aandacht; sinds de verlichting heeft kunst in westerse landen zich onttrokken aan de zeggenschap van het Christendom, onder invloed van de secularisatie brokkelde [...]

[Meer lezen](#)

Recent verschenen

G-51 De ziel is in de lucht – liefde is haar gewicht

€ 16,50

2-97 Van alle markten thuis?
Levensbeschouwelijke diversiteit in de zorg voor zin

€ 21,50

Kees de Groot

Prof. dr. C.N. de Groot | Bijzonder ([KSGV](#)) hoogleraar Sociologie van levensbeschouwing en geestelijke volksgezondheid | Tilburg University Postbus 90153 5000 LE Tilburg | [Persoonlijke pagina](#) | 013 4662453 | [Council International Society for the Sociology of Religion](#) | Associate member [Religious Minorities and Religious Diversity - Universitetet i Agder \(uia.no\)](#) | Recent verschenen (met Anne Vandenhoeck) (red): [Van alle markten thuis? Levensbeschouwelijke diversiteit in de zorg voor zin \(KSGV 2022\)](#). Boek: [The Liquidation of the Church \(paperback\) \(Routledge 2018\)](#)